# אסתר

## עם פירוש רש״י

נוסח המקרא: מקרא על פי המסורה (CC BY-SA), באדיבות ספריא.
פירוש רש״י: The Metsudah Five Megillot, Lakewood, N.J., 2001 (CC-BY), באדיבות ספריא.
הקובץ מופץ בחינם ברישיון CC BY-SA: מותר להעתיק ולהפיץ, עם ציון המקור ובאותו רישיון.
geulaquiz.com

# פרק א׳

**א׳ וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הַמֹּלֵךְ מֵהֹדּוּ וְעַד־כּוּשׁ שֶׁבַע וְעֶשְׂרִים וּמֵאָה מְדִינָה׃**

**וַיְהִי בִּימֵי אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ.** מֶלֶךְ פָּרַס הָיָה, שֶׁמָּלַךְ תַּחַת כּוֹרֶשׁ לְסוֹף שִׁבְעִים שָׁנָה שֶׁל גָּלוּת בָּבֶל׃

**הוּא אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ.** הוּא בְּרִשְׁעוֹ מִתְּחִלָּתוֹ וְעַד סוֹפוֹ׃

**הַמֹּלֵךְ.** שֶׁמָּלַךְ מֵעַצְמוֹ וְלֹא הָיָה מְזֻרָּע הַמְּלוּכָה׃

**מֵהֹדּוּ וְעַד כּוּשׁ, וגו׳.** הַמּוֹלֵךְ עַל מֵאָה וְעֶשְׂרִים וְשֶׁבַע מְדִינוֹת כְּמוֹ שֶׁמָּלַךְ מֵהֹדּוּ וְעַד כּוּשׁ שֶׁעוֹמְדִים זֶה אֶצֶל זֶה. וְכֵן ״כִּי הוּא רֹדֶה בְּכָל עֵבֶר הַנָּהָר מִתִּפְסַח וְעַד עַזָּה״, שֶׁהָיָה רוֹדֶה בְּכָל עֵבֶר הַנָּהָר כְּמוֹ שֶׁהוּא רוֹדֶה מִתִּפְסַח עַד עַזָּה׃

**ב׳ בַּיָּמִים הָהֵם כְּשֶׁבֶת | הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַל כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה׃**

**כְּשֶׁבֶת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ, וגו׳.** כְּשֶׁנִּתְקַיְּמוּ הַמַּלְכוּת בְּיָדוֹ. וְרַבּוֹתֵינוּ פֵּרְשׁוּהוּ בְּעִנְיָן אַחֵר בְּמַסֶּכֶת מְגִילָּה׃

**ג׳ בִּשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ עָשָׂה מִשְׁתֶּה לְכָל־שָׂרָיו וַעֲבָדָיו חֵיל | פָּרַס וּמָדַי הַפַּרְתְּמִים וְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת לְפָנָיו׃**

**הַפַּרְתְּמִים.** שִׁלְטוֹנִים בִּלְשׁוֹן פָּרַס׃

**ד׳ בְּהַרְאֹתוֹ אֶת־עֹשֶׁר כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ וְאֶת־יְקַר תִּפְאֶרֶת גְּדוּלָּתוֹ יָמִים רַבִּים שְׁמוֹנִים וּמְאַת יוֹם׃**

**יָמִים רַבִּים.** עֲשָׂה לָהֶם מִשְׁתֶּה׃

**ה׳ וּבִמְלוֹאת | הַיָּמִים הָאֵלֶּה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ לְכָל־הָעָם הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה לְמִגָּדוֹל וְעַד־קָטֹן מִשְׁתֶּה שִׁבְעַת יָמִים בַּחֲצַר גִּנַּת בִּיתַן הַמֶּלֶךְ׃**

**גִּנַּת.** מְקוֹם זֵרְעוֹנֵי יְרָקוֹת׃

**בִּיתַן.** נָטוּעַ בְּאִילָנוֹת׃

**ו׳ חוּר | כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת אָחוּז בְּחַבְלֵי־בוּץ וְאַרְגָּמָן עַל־גְּלִילֵי כֶסֶף וְעַמּוּדֵי שֵׁשׁ מִטּוֹת | זָהָב וָכֶסֶף עַל רִצְפַת בַּהַט־וָשֶׁשׁ וְדַר וְסֹחָרֶת׃**

**חוּר כַּרְפַּס וּתְכֵלֶת.** מִינֵי בְּגָדִים צִבְעוֹנִים פֵּרַס לָהֶם לְמַצָּעוֹת׃

**אָחוּז בְּחַבְלֵי בוּץ וְאַרְגָּמָן.** מְרֻקָּמִים בִּפְתִילֵי בוּץ וְאַרְגָּמָן. אוֹתָן פֵּרַס לָהֶם עַל גְּלִילֵי כֶסֶף וְעַל עַמּוּדֵי שֵׁשׁ׃

**מִטּוֹת זָהָב וָכֶסֶף.** עֲרֻךְ לֵישֵׁב עֲלֵיהֶם לִסְעוּדָה׃

**עַל רִצְפַת.** קַרְקָעוֹת שֶׁל בַּהַט וָשֶׁשׁ, וגו׳. מִינֵי אֲבָנִים טוֹבוֹת פֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ. וּלְפִי מַשְׁמָעוּת הַמִּקְרָא כַּךְ שְׁמָם׃

**ז׳ וְהַשְׁקוֹת בִּכְלֵי זָהָב וְכֵלִים מִכֵּלִים שׁוֹנִים וְיֵין מַלְכוּת רָב כְּיַד הַמֶּלֶךְ׃**

**וְהַשְׁקוֹת בִּכְלֵי זָהָב.** כְּמוֹ וּלְהַשְׁקוֹת׃

**שׁוֹנִים.** מְשֻׁנִּים זֶה מִזֶּה, וְכֵן ״וְדָתֵיהֶם שׁוֹנוֹת״. וְרַבּוֹתֵינוּ דָּרְשׁוּ מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ׃

**וְיֵין מַלְכוּת רָב.** הַרְבֵּה. וְרַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ: שֶׁהִשְׁקָה אוֹתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד יַיִן שֶׁהוּא זָקֵן מִמֶּנּוּ׃

**ח׳ וְהַשְׁתִּיָה כַדָּת אֵין אֹנֵס כִּי־כֵן | יִסַּד הַמֶּלֶךְ עַל כָּל־רַב בֵּיתוֹ לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹן אִישׁ־וָאִישׁ׃**

**כַּדָּת.** לְפִי שֶׁיֵּשׁ סְעוּדוֹת שֶׁכּוֹפִין אֶת הַמְסֻבִּין לִשְׁתּוֹת כְּלֵי גָדוֹל, וְיֵשׁ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִשְׁתּוֹתוֹ כִּי אִם בְּקֹשִׁי, אֲבָל כַּאן: ״אֵין אוֹנֵס״׃

**יִסַּד.** לְשׁוֹן יְסוֹד, כְּלוֹמַר, כֵּן תִּקֵּן וְצִוָּה׃

**עַל כָּל רַב בֵּיתוֹ.** עַל כָּל שָׂרֵי הַסְּעוּדָה, שֵׂר הָאוֹפִים וְשַׂר הַטַּבָּחִים וְשַׂר הַמַּשְׁקִים׃

**לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹן אִישׁ וָאִישׁ.** לְכָל אֶחָד וְאֶחָד רְצוֹנוֹ׃

ט׳ גַּם וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה עָשְׂתָה מִשְׁתֵּה נָשִׁים בֵּית הַמַּלְכוּת אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃ {ס}

י׳ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּטוֹב לֵב־הַמֶּלֶךְ בַּיָּיִן אָמַר לִמְהוּמָן בִּזְתָא חַרְבוֹנָא בִּגְתָא וַאֲבַגְתָא זֵתַר וְכַרְכַּס שִׁבְעַת הַסָּרִיסִים הַמְשָׁרְתִים אֶת־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃

> **בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי.** רַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ: שַׁבָּת הָיָה׃

י״א לְהָבִיא אֶת־וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ כֶּתֶר מַלְכוּת לְהַרְאוֹת הָעַמִּים וְהַשָּׂרִים אֶת־יָפְיָהּ כִּי־טוֹבַת מַרְאֶה הִיא׃

י״ב וַתְּמָאֵן הַמַּלְכָּה וַשְׁתִּי לָבוֹא בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּיַד הַסָּרִיסִים וַיִּקְצֹף הַמֶּלֶךְ מְאֹד וַחֲמָתוֹ בָּעֲרָה בּוֹ׃

> **וַתְּמָאֵן הַמַּלְכָּה וַשְׁתִּי.** רַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ: לְפִי שֶׁפָּרְחָה בָהּ צָרַעַת כְּדֵי שֶׁתִּמָּאֵן וְתֵהָרֵג. לְפִי שֶׁהָיְתָה מַפְשֶׁטֶת בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל עֲרֵמוֹת וְעוֹשָׂה בֶּהֶן מְלָאכָה בַּשַּׁבָּת, נִגְזַר עָלֶיהָ שֶׁתִּפָּשֵׁט עֲרֵמָה בַּשַּׁבָּת׃
>
> **וַיִּקְצֹף.** שֶׁשָּׁלְחָה לוֹ דִּבְרֵי גְנַאי׃

י״ג וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַחֲכָמִים יֹדְעֵי הָעִתִּים כִּי־כֵן דִּבֶּר הַמֶּלֶךְ לִפְנֵי כָּל־יֹדְעֵי דָּת וָדִין׃

> **כִּי כֵן דִּבֶּר הַמֶּלֶךְ.** כִּי כֵן מִנְהַג הַמֶּלֶךְ בְּכָל מִשְׁפָּט לְשׁוֹם אֶת הַדָּבָר ״לִפְנֵי כָּל יוֹדְעֵי דָּת וָדִין״׃

י״ד וְהַקָּרֹב אֵלָיו כַּרְשְׁנָא שֵׁתָר אַדְמָתָא תַּרְשִׁישׁ מֶרֶס מַרְסְנָא מְמוּכָן שִׁבְעַת שָׂרֵי | פָּרַס וּמָדַי רֹאֵי פְּנֵי הַמֶּלֶךְ הַיֹּשְׁבִים רִאשֹׁנָה בַּמַּלְכוּת׃

> **וְהַקָּרֹב אֵלָיו.** לַעֲרֹךְ דְּבָרָיו לִפְנֵיהֶם. אֵלּוּ הֵם: כַּרְשְׁנָא שֵׁתָר, וגו׳׃

ט״ו כְּדָת מַה־לַּעֲשׂוֹת בַּמַּלְכָּה וַשְׁתִּי עַל | אֲשֶׁר לֹא־עָשְׂתָה אֶת־מַאֲמַר הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בְּיַד הַסָּרִיסִים׃ {פ}

> **כְּדָת מַה לַּעֲשׂוֹת.** מוּסָב עַל ״וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַחֲכָמִים״׃

ט״ז וַיֹּאמֶר (מומכן) [מְמוּכָן] לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לֹא עַל־הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ עָוְתָה וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה כִּי עַל־כָּל־הַשָּׂרִים וְעַל־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃

> **עָוְתָה.** לְשׁוֹן עָוֹן׃

י״ז כִּי־יֵצֵא דְבַר־הַמַּלְכָּה עַל־כָּל־הַנָּשִׁים לְהַבְזוֹת בְּעִינֵיהֶן בְּאָמְרָם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אָמַר לְהָבִיא אֶת־וַשְׁתִּי הַמַּלְכָּה לְפָנָיו וְלֹא־בָאָה׃

> **כִּי יֵצֵא דְבַר הַמַּלְכָּה עַל כָּל הַנָּשִׁים.** זֶה שֶׁבִּזְּתָה אֶת הַמֶּלֶךְ עַל כָּל הַנָּשִׁים לְהַבְזוֹת אַף הֵן אֶת בַּעֲלֵיהֶן׃

י״ח וְהַיּוֹם הַזֶּה תֹּאמַרְנָה | שָׂרוֹת פָּרַס־וּמָדַי אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־דְּבַר הַמַּלְכָּה לְכָל שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ וּכְדֵי בִּזָּיוֹן וָקָצֶף׃

> **תֹּאמַרְנָה שָׂרוֹת פָּרַס וּמָדַי וגו׳.** לְכָל שָׂרֵי הַמֶּלֶךְ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה. וַהֲרֵי זֶה מִקְרָא קָצֵר׃
>
> **וּכְדֵי בִּזָּיוֹן.** וְיֵשׁ בַּדָּבָר הַזֶּה הַרְבֵּה בִּזָּיוֹן וָקָצֶף׃

י״ט אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יֵצֵא דְבַר־מַלְכוּת מִלְפָנָיו וְיִכָּתֵב בְּדָתֵי פָרַס־וּמָדַי וְלֹא יַעֲבוֹר אֲשֶׁר לֹא־תָבוֹא וַשְׁתִּי לִפְנֵי־הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וּמַלְכוּתָהּ יִתֵּן הַמֶּלֶךְ לְרֵעוּתָהּ הַטּוֹבָה מִמֶּנָּה׃

> **דְּבַר מַלְכוּת.** גְּזֵרַת מַלְכוּת שֶׁל נְקָמָה שֶׁצְּוָה לְהָרְגָהּ׃
>
> **וְיִכָּתֵב בְּדָתֵי פָרַס וּמָדַי.** בְּסִפְרֵי חֹק וּמִנְהַג הַמַּלְכוּת׃
>
> **וְלֹא יַעֲבוֹר.** חוֹק זֶה מִבֵּינֵיהֶם שֶׁיְּהֵא זֶה חוֹק וְדָת לְכָל הַבּוֹזָה אֶת בַּעְלָהּ׃
>
> **אֲשֶׁר לֹא תָבוֹא וַשְׁתִּי.** וּלְכָךְ נֶהֶרְגָה׃

כ וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה בְּכָל־מַלְכוּתוֹ כִּי רַבָּה הִיא וְכָל־הַנָּשִׁים יִתְּנוּ יְקָר לְבַעְלֵיהֶן לְמִגָּדוֹל וְעַד־קָטָן׃

כ״א וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כִּדְבַר מְמוּכָן׃

כ״ב וַיִּשְׁלַח סְפָרִים אֶל־כָּל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֶל־מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְאֶל־עַם וָעַם כִּלְשׁוֹנוֹ לִהְיוֹת כָּל־אִישׁ שֹׁרֵר בְּבֵיתוֹ וּמְדַבֵּר כִּלְשׁוֹן עַמּוֹ׃ {פ}

> **וּמְדַבֵּר כִּלְשׁוֹן עַמּוֹ.** כּוֹפֶה אֶת אִשְׁתּוֹ לְלַמֵּד אֶת לְשׁוֹנוֹ אִם הִיא בַּת לָשׁוֹן אַחֵר׃

## פרק ב׳

א אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כְּשֹׁךְ חֲמַת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ זָכַר אֶת־וַשְׁתִּי וְאֵת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה וְאֵת אֲשֶׁר־נִגְזַר עָלֶיהָ׃

> **זָכַר אֶת וַשְׁתִּי.** אֶת יָפְיָהּ וְנֶעֱצַב׃

ב וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי־הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו יְבַקְשׁוּ לַמֶּלֶךְ נְעָרוֹת בְּתוּלוֹת טוֹבוֹת מַרְאֶה׃

ג וְיַפְקֵד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים בְּכָל־מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ וְיִקְבְּצוּ אֶת־כָּל־נַעֲרָה־בְתוּלָה טוֹבַת מַרְאֶה אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים אֶל־יַד הֵגֵא סְרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וְנָתוֹן תַּמְרוּקֵיהֶן׃

> **וְיַפְקֵד הַמֶּלֶךְ פְּקִידִים.** לְפִי שֶׁכָּל פָּקִיד וּפָקִיד יְדוּעוֹת לוֹ נָשִׁים הַיָּפוֹת שֶׁבִּמְדִינָתוֹ׃
>
> **תַּמְרוּקֵיהֶן.** הֵן דְּבָרִים הַמְצַחְצְחִין כְּמוֹ ״וּמֹרַק וְשַׁטַּף.״ שֶׁמֶן עֶרֶב וּמִינֵי סַמָּנִים וּבְשָׂמִים הַמְטַהֲרִין וּמְעַדְּנִין אֶת הַבָּשָׂר׃

ד וְהַנַּעֲרָה אֲשֶׁר תִּיטַב בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ תַּחַת וַשְׁתִּי וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ כֵּן׃ {פ}

ה אִישׁ יְהוּדִי הָיָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וּשְׁמוֹ מָרְדֳּכַי בֶּן יָאִיר בֶּן־שִׁמְעִי בֶּן־קִישׁ אִישׁ יְמִינִי׃

> **אִישׁ יְהוּדִי.** עַל שֵׁם גָּלוּת יְהוּדָה. כָּל אוֹתָן שֶׁגָּלוּ עִם מַלְכֵי יְהוּדָה הָיוּ קְרוּיִים ״יְהוּדִים״ בֵּין הַגּוֹיִם, וַאֲפִילּוּ מִשֵּׁבֶט אַחֵר הֵם׃
>
> **אִישׁ יְמִינִי.** מִבִּנְיָמִין הָיָה, כְּפִּ פְּשׁוּטוֹ. וְרַבּוֹתֵינוּ דָּרְשׁוּ מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ׃

ו אֲשֶׁר הָגְלָה מִירוּשָׁלַיִם עִם־הַגֹּלָה אֲשֶׁר הָגְלְתָה עִם יְכָנְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֲשֶׁר הָגְלָה נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל׃

ז וַיְהִי אֹמֵן אֶת־הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת־דֹּדוֹ כִּי אֵין לָהּ אָב וָאֵם וְהַנַּעֲרָה יַפַת־תֹּאַר וְטוֹבַת מַרְאֶה וּבְמוֹת אָבִיהָ וְאִמָּהּ לְקָחָהּ מָרְדֳּכַי לוֹ לְבַת׃

> **לוֹ לְבַת.** רַבּוֹתֵינוּ פֵּרְשׁוּ ״לְבַיִת״, לְאִשָּׁה׃

ח וַיְהִי בְּהִשָּׁמַע דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ וּבְהִקָּבֵץ נְעָרוֹת רַבּוֹת אֶל־שׁוּשַׁן הַבִּירָה אֶל־יַד הֵגַי וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל־בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶל־יַד הֵגַי שֹׁמֵר הַנָּשִׁים׃

ט וַתִּיטַב הַנַּעֲרָה בְּעֵינָיו וַתִּשָּׂא חֶסֶד לְפָנָיו וַיְבַהֵל אֶת־תַּמְרוּקֶיהָ וְאֶת־מָנוֹתֶהָ לָתֵת לָהּ וְאֵת שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאֻיוֹת לָתֶת־לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְשַׁנֶּהָ וְאֶת־נַעֲרוֹתֶיהָ לְטוֹב בֵּית הַנָּשִׁים׃

> **וַיְבַהֵל אֶת תַּמְרוּקֶיהָ.** זָרִיז וּמְמֻהָר בְּשֶׁלָּהּ, מֹשֶׁל כֵּלָן׃
>
> **הָרְאֻיוֹת לָתֶת לָהּ.** לִשְׁרָתָהּ, וְכֵן עוֹשִׂין לְכַלָּן. וְרַבּוֹתֵינוּ דָּרְשׁוּ מַה שֶּׁדָּרְשׁוּ׃
>
> **וַיְשַׁנֶּהָ.** שִׁנָּה אוֹתָהּ׃

י לֹא־תַגִּידָה אֶסְתֵּר אֶת־עַמָּהּ וְאֶת־מוֹלַדְתָּהּ כִּי מָרְדֳּכַי צִוָּה עָלֶיהָ אֲשֶׁר לֹא־תַגִּיד׃ {ס}

**אֲשֶׁר לֹא תַגִּיד.** כְּדֵי שֶׁיֹּאמְרוּ שֶׁהִיא מִמִּשְׁפָּחָה בְּזוּיָה וְיִשַּׂלְחוּהָ, שֶׁאִם יֵדְעוּ שֶׁהִיא מִמִּשְׁפַּחַת שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ הָיוּ מַחֲזִיקִים בָּהּ׃

יא וּבְכָל־יוֹם וָיוֹם מָרְדֳּכַי מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי חֲצַר בֵּית־הַנָּשִׁים לָדַעַת אֶת־שְׁלוֹם אֶסְתֵּר וּמַה־יֵּעָשֶׂה בָּהּ׃

**וּמַה יֵּעָשֶׂה בָּהּ.** זֶה אֶחָד מִשְּׁנֵי צַדִּיקִים שֶׁנִּתַּן לָהֶם רֶמֶז יְשׁוּעָה: דָּוִד וּמָרְדֳּכַי. דָּוִד, שֶׁנֶּאֱמַר ״גַּם אֶת הָאֲרִי גַּם אֶת הַדֹּב הִכָּה עַבְדֶּךָּ״. אָמַר: ״לֹא בָא לְיָדִי דָּבָר זֶה אֶלָּא לְסִמֹּךְ עָלָיו לְהִלָּחֵם עִם זֶה״. וְכֵן מָרְדֳּכַי אָמַר: ״לֹא אֵרַע לְצַדֶּקֶת זוֹ שֶׁתִּלָּקַח לְמִשְׁכַּב נָכְרִי אֶלָּא שֶׁעֲתִידָה לָקוּם לְהוֹשִׁיעַ לְיִשְׂרָאֵל״. לְפִיכָךְ, הָיָה מְחַזֵּר לָדַעַת מַה יְהֵא בְּסוֹפָהּ׃

יב וּבְהַגִּיעַ תֹּר נַעֲרָה וְנַעֲרָה לָבוֹא | אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ מִקֵּץ הֱיוֹת לָהּ כְּדָת הַנָּשִׁים׀ שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ כִּי כֵן יִמְלְאוּ יְמֵי מְרוּקֵיהֶן שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים׀ בְּשֶׁמֶן הַמֹּר וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים׀ בַּבְּשָׂמִים וּבְתַמְרוּקֵי הַנָּשִׁים׃

**תֹּר.** זְמַן׃

יג וּבְזֹאת הַנַּעֲרָה בָּאָה אֶל־הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל־אֲשֶׁר תֹּאמַר יִנָּתֶן לָהּ׀ לָבוֹא עִמָּהּ מִבֵּית הַנָּשִׁים עַד־בֵּית הַמֶּלֶךְ׃

**כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר.** כָּל שְׁחוֹק וּמִינֵי זֶמֶר׃

יד בָּעֶרֶב | הִיא בָאָה וּבַבֹּקֶר הִיא שָׁבָה אֶל־בֵּית הַנָּשִׁים׀ שֵׁנִי אֶל־יַד שַׁעַשְׁגַּז סְרִיס הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַפִּילַגְשִׁים לֹא־תָבוֹא עוֹד׀ אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי אִם־חָפַץ בָּהּ הַמֶּלֶךְ וְנִקְרְאָה בְשֵׁם׃

**אֶל בֵּית הַנָּשִׁים שֵׁנִי.** הַשֵּׁנִי׃

טו וּבְהַגִּיעַ תֹּר־אֶסְתֵּר בַּת־אֲבִיחַיִל דֹּד מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר לָקָח־לוֹ לְבַת לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לֹא בִקְּשָׁה׀ דָּבָר כִּי אִם אֶת־אֲשֶׁר יֹאמַר הֵגַי סְרִיס־הַמֶּלֶךְ שֹׁמֵר הַנָּשִׁים וַתְּהִי אֶסְתֵּר׀ נֹשֵׂאת חֵן בְּעֵינֵי כָּל־רֹאֶיהָ׃

טז וַתִּלָּקַח אֶסְתֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׀ אֶל־בֵּית מַלְכוּתוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי הוּא־חֹדֶשׁ טֵבֵת בִּשְׁנַת־שֶׁבַע לְמַלְכוּתוֹ׃

**בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי.** עֵת צָנָּה שֶׁהַגּוּף נֶהֱנֶה מִן הַגּוּף. זִמֵּן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ עֵת צָנָּה כְּדֵי לְחַבְּבָהּ עָלָיו׃

יז וַיֶּאֱהַב הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר׀ מִכָּל־הַנָּשִׁים וַתִּשָּׂא־חֵן וָחֶסֶד לְפָנָיו מִכָּל־הַבְּתוּלוֹת וַיָּשֶׂם כֶּתֶר־מַלְכוּת׀ בְּרֹאשָׁהּ וַיַּמְלִיכֶהָ תַּחַת וַשְׁתִּי׃

**מִכָּל הַנָּשִׁים.** הַבְּעוּלוֹת, שֶׁאַף נָשִׁים הַבְּעוּלוֹת קִבֵּץ׃

יח וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ מִשְׁתֶּה גָּדוֹל לְכָל־שָׂרָיו׀ וַעֲבָדָיו אֵת מִשְׁתֵּה אֶסְתֵּר וַהֲנָחָה לַמְּדִינוֹת׀ עָשָׂה וַיִּתֵּן מַשְׂאֵת כְּיַד הַמֶּלֶךְ׃

**וַהֲנָחָה לַמְּדִינוֹת עָשָׂה.** לִכְבוֹדָהּ הֵנִיחַ לָהֶם מִן הַמַּס שֶׁעֲלֵיהֶם׃

**וַיִּתֵּן מַשְׂאֵת.** שָׁלַח דּוֹרוֹנוֹת לָהֶם. וְהַכֹּל כְּדֵי לְפַתּוֹתָהּ אוּלַי תַּגִּיד מוֹלַדְתָּהּ. וְאַף עַל פִּי כֵן׃

יט וּבְהִקָּבֵץ בְּתוּלוֹת שֵׁנִית וּמָרְדֳּכַי יֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ׃

כ אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת מוֹלַדְתָּהּ׀ וְאֶת־מַאֲמַר מָרְדֳּכַי׀ אֶסְתֵּר עֹשָׂה כַּאֲשֶׁר הָיְתָה בְאָמְנָה אִתּוֹ׃ {ס}

**אֵין אֶסְתֵּר מַגֶּדֶת מוֹלַדְתָּהּ.** לְפִי שֶׁמָּרְדֳּכַי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ, הַמְּזָרְזָהּ וְהַמְרַמְּזָה עַל כָּךְ׃

כא בַּיָּמִים הָהֵם וּמָרְדֳּכַי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר־הַמֶּלֶךְ קָצְפוּ בִגְתָן וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי־סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ׀ מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף וַיְבַקְשׁוּ לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃

**לִשְׁלֹחַ יָד.** לְהַשְׁקוֹתוֹ סַם הַמָּוֶת׃

כב וַיִּוָּדַע הַדָּבָר׀ לְמָרְדֳּכַי וַיַּגֶּד לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מָרְדֳּכָי׃

**וַיִּוָּדַע הַדָּבָר לְמָרְדֳּכַי.** שֶׁהָיוּ מְסַפְּרִים דִּבְרֵיהֶם לְפָנָיו בְּלָשׁוֹן טוּרְסִי, וְאֵין יוֹדְעִים שֶׁהָיָה מָרְדֳּכַי מֵבִין בְּשִׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת שֶׁהָיָה מִיּוֹשְׁבֵי לִשְׁכַּת הַגָּזִית׃

כ״ג וַיְבַקֵּשׁ הַדָּבָר וַיִּמָּצֵא וַיִּתְלוּ שְׁנֵיהֶם עַל־עֵץ וַיִּכָּתֵב בְּסֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ {פ}

**וַיִּכָּתֵב בְּסֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים.** הַטּוֹבָה שֶׁעָשָׂה מָרְדְּכַי לַמֶּלֶךְ׃

## פרק ג׳

א׳ אַחַר | הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גִּדַּל הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶת־הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי וַיְנַשְּׂאֵהוּ וַיָּשֶׂם אֶת־כִּסְאוֹ מֵעַל כָּל־הַשָּׂרִים אֲשֶׁר אִתּוֹ׃

**אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה.** שֶׁנִּבְרֵאת רְפוּאָה זוּ לִהְיוֹת לִתְשׁוּעָה לְיִשְׂרָאֵל׃

**גִּדַּל הַמֶּלֶךְ וְגוֹ׳ אֶת הָמָן.** שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹרֵא רְפוּאָה לְמַכָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל קוֹדֶם שֶׁיָּבִיא הַמַּכָּה עֲלֵיהֶם׃

ב׳ וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כֹּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהָמָן כִּי־כֵן צִוָּה־לוֹ הַמֶּלֶךְ וּמָרְדֳּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה׃

**כֹּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים.** שֶׁעָשָׂה עַצְמוֹ אֱלוֹהַּ, לְפִיכָךְ, וּמָרְדֳּכַי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה׃

ג׳ וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לְמָרְדֳּכָי מַדּוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ׃

ד׳ וַיְהִי (באמרם) [כְּאָמְרָם] אֵלָיו יוֹם וָיוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם וַיַּגִּידוּ לְהָמָן לִרְאוֹת הֲיַעַמְדוּ דִּבְרֵי מָרְדֳּכַי כִּי־הִגִּיד לָהֶם אֲשֶׁר־הוּא יְהוּדִי׃

**הֲיַעַמְדוּ דִּבְרֵי מָרְדֳּכַי.** הָאוֹמֵר שֶׁלֹּא יִשְׁתַּחֲוֶה עוֹלָמִית, כִּי הוּא יְהוּדִי, וְהוּזְהַר עַל עֲבוֹדַת אֱלִילִים׃

ה׳ וַיַּרְא הָמָן כִּי־אֵין מָרְדֳּכַי כֹּרֵעַ וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ וַיִּמָּלֵא הָמָן חֵמָה׃

ו׳ וַיָּבֶז בְּעֵינָיו לִשְׁלֹחַ יָד בְּמָרְדֳּכַי לְבַדּוֹ כִּי־הִגִּידוּ לוֹ אֶת־עַם מָרְדֳּכָי וַיְבַקֵּשׁ הָמָן לְהַשְׁמִיד אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עַם מָרְדֳּכָי׃

ז׳ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא־חֹדֶשׁ נִיסָן בִּשְׁנַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ הִפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל לִפְנֵי הָמָן מִיּוֹם | לְיוֹם וּמֵחֹדֶשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר׃ {ס}

**הִפִּיל פּוּר.** הִפִּיל מִי שֶׁהִפִּיל, וְלֹא פֵּירֵשׁ מִי. וּמִקְרָא קָצַר הוּא׃

**הוּא הַגּוֹרָל.** הַכָּתוּב מְפָרֵשׁ וּמַהוּ הַפּוּר הוּא הַגּוֹרָל. הִפִּיל הַגּוֹרָל בְּאֵיזֶה חֹדֶשׁ יַצָּלִיחַ׃

**מִיּוֹם לְיוֹם.** בְּאֵיזֶה יוֹם בַּחֹדֶשׁ יַצָּלִיחַ׃

ח׳ וַיֹּאמֶר הָמָן לַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ יֶשְׁנוֹ עַם־אֶחָד מְפֻזָּר וּמְפֹרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכֹל מְדִינוֹת מַלְכוּתֶךָ וְדָתֵיהֶם שֹׁנוֹת מִכָּל־עָם וְאֶת־דָּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ אֵין־שֹׁוֶה לְהַנִּיחָם׃

**וְאֶת דָּתֵי הַמֶּלֶךְ.** לְתֵת מַס לַעֲבוֹדַת הַמֶּלֶךְ׃

**אֵין שֹׁוֶה.** אֵין חֶשְׁבּוֹן. כְּלוֹמַר אֵין בֶּצַע׃

ט׳ אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכָּתֵב לְאַבְּדָם וַעֲשֶׂרֶת אַלְפֵּים כִּכַּר־כֶּסֶף אֶשְׁקוֹל עַל־יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לְהָבִיא אֶל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ׃

**יִכָּתֵב לְאַבְּדָם.** יִכָּתֵב סְפָרִים לִשְׁלֹחַ לְשָׂרֵי הַמְּדִינוֹת לְאַבְּדָם׃

י׳ וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא הָאֲגָגִי צֹרֵר הַיְּהוּדִים׃

**וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת טַבַּעְתּוֹ.** הוּא מַתָּן כָּל דָּבָר גָּדוֹל שֶׁיִּשְׁאֲלוּ מֵאֵת הַמֶּלֶךְ, לִהְיוֹת מִי שֶׁהַטַּבַּעַת בְּיָדוֹ שַׁלִּיט בְּכָל דְּבַר הַמֶּלֶךְ׃

י״א וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן הַכֶּסֶף נָתוּן לָךְ וְהָעָם לַעֲשׂוֹת בּוֹ כַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ׃

י״ב וַיִּקְרְאוּ סִפְרֵי הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם־בּוֹ וַיִּכָּתֵב כְּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּה הָמָן אֶל אֲחַשְׁדַּרְפְּנֵי־הַמֶּלֶךְ וְאֶל־הַפַּחוֹת אֲשֶׁר | עַל־מְדִינָה וּמְדִינָה וְאֶל־שָׂרֵי עַם־וָעָם מְדִינָה וּמְדִינָה כִּכְתָבָהּ וְעַם וָעָם כִּלְשׁוֹנוֹ בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ נִכְתָּב וְנֶחְתָּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ׃

י״ג וְנִשְׁלוֹחַ סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים אֶל־כָּל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים מִנַּעַר וְעַד־זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם לָבוֹז׃

**וְנִשְׁלוֹחַ סְפָרִים.** וְיִהְיוּ נִשְׁלָחִים אישטר״א טרמי״ש בלע״ז. וְהוּא מִגְּזֶרֶת ״אִם נִלְחוֹם נִלְחַם״ נִלְחוֹם, ״הַנִּגְלֹה נִגְלֵיתִי״ נִגְלֹה, ״נִדְמֹה נִדְמֵיתִי״: נִדְמֹה׃

**בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר.** בְּיוֹם י״ג לְאוֹתוֹ חֹדֶשׁ שֶׁהוּא י״ב לְחָדְשֵׁי הַשָּׁנָה׃

י״ד פַּתְשֶׁגֶן הַכְּתָב לְהִנָּתֵן דָּת בְּכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה גָּלוּי לְכָל־הָעַמִּים לִהְיוֹת עֲתִדִים לַיּוֹם הַזֶּה׃

**פַּתְשֶׁגֶן.** לָשׁוֹן אֲרַמִּי פַּתְשֶׁגֶן סִפּוּר הַכְּתָב דרישמאנ״ט בְּלַעַ״ז׃

**לְהִנָּתֵן דָּת.** צִוּוּי הַכְּתָב שֶׁהָיָה אוֹמֵר לְהִנָּתֵן חֹק גְּזֵרַת הַמֶּלֶךְ׃

**גָּלוּי לְכָל הָעַמִּים.** דָּבָר זֶה׃

ט״ו הָרָצִים יָצְאוּ דְחוּפִים בִּדְבַר הַמֶּלֶךְ וְהַדָּת נִתְּנָה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה וְהַמֶּלֶךְ וְהָמָן יָשְׁבוּ לִשְׁתּוֹת וְהָעִיר שׁוּשָׁן נָבוֹכָה׃ {ס}

**וְהַדָּת נִתְּנָה בְּשׁוּשַׁן.** מָקוֹם שֶׁהָיָה הַמֶּלֶךְ שָׁם נִתַּן הַחֹק בּוֹ בַּיּוֹם, לִהְיוֹת עֲתִידִים לְיוֹם י״ג לְחֹדֶשׁ אֲדָר. לְכָךְ,

**וְהָעִיר שׁוּשָׁן נָבוֹכָה.** הַיְּהוּדִים שָׁבָהּ׃

## פרק ד׳

א׳ וּמָרְדֳּכַי יָדַע אֶת־כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיִּקְרַע מָרְדֳּכַי אֶת־בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ שַׂק וָאֵפֶר וַיֵּצֵא בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק זְעָקָה גְּדוֹלָה וּמָרָה׃

**וּמָרְדֳּכַי יָדַע.** בַּעַל הַחֲלוֹם אָמַר לוֹ שֶׁהִסְכִּימוּ הָעֲלִיּוֹנִים עַל כָּךְ לְפִי שֶׁהִשְׁתַּחֲוָה לְצֶלֶם בִּימֵי נְבוּכַדְנֶצַּר וְשֶׁנֶּהֱנָה מִסְּעוּדַת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ׃

ב׳ וַיָּבֹא עַד לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ כִּי אֵין לָבוֹא אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק׃

**כִּי אֵין לָבוֹא.** אֵין דֶּרֶךְ אֶרֶץ לָבוֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ שָׂק׃

ג׳ וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ אֵבֶל גָּדוֹל לַיְּהוּדִים וְצוֹם וּבְכִי וּמִסְפֵּד שַׂק וָאֵפֶר יֻצַּע לָרַבִּים׃

**דְּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ.** כְּשֶׁהַשְּׁלוּחִים נוֹשְׂאֵי הַסְּפָרִים עוֹבְרִים שָׁם נִתְּנָה הַדָּת בָּעִיר׃

ד׳ (ותבואינה) [וַתָּבֹאנָה] נַעֲרוֹת אֶסְתֵּר וְסָרִיסֶיהָ וַיַּגִּידוּ לָהּ וַתִּתְחַלְחַל הַמַּלְכָּה מְאֹד וַתִּשְׁלַח בְּגָדִים לְהַלְבִּישׁ אֶת־מָרְדֳּכַי וּלְהָסִיר שַׂקּוֹ מֵעָלָיו וְלֹא קִבֵּל׃

ה׳ וַתִּקְרָא אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ מִסָּרִיסֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר הֶעֱמִיד לְפָנֶיהָ וַתְּצַוֶּהוּ עַל־מָרְדֳּכַי לָדַעַת מַה־זֶּה וְעַל־מַה־זֹּה׃

ו׳ וַיֵּצֵא הֲתָךְ אֶל־מָרְדֳּכַי אֶל־רְחוֹב הָעִיר אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר־הַמֶּלֶךְ׃

ז׳ וַיַּגֶּד־לוֹ מָרְדֳּכַי אֵת כָּל־אֲשֶׁר קָרָהוּ וְאֵת | פָּרָשַׁת הַכֶּסֶף אֲשֶׁר אָמַר הָמָן לִשְׁקֹל עַל־גִּנְזֵי הַמֶּלֶךְ (ביהודיים) [בַּיְּהוּדִים] לְאַבְּדָם׃

**פָּרָשַׁת הַכֶּסֶף.** פֵּרוּשׁ הַכֶּסֶף׃

ח׳ וְאֶת־פַּתְשֶׁגֶן כְּתָב־דָּת אֲשֶׁר־נִתַּן בְּשׁוּשַׁן לְהַשְׁמִידָם נָתַן לוֹ לְהַרְאוֹת אֶת־אֶסְתֵּר וּלְהַגִּיד לָהּ וּלְצַוּוֹת עָלֶיהָ לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ לְהִתְחַנֵּן־לוֹ וּלְבַקֵּשׁ מִלְפָנָיו עַל־עַמָּהּ׃

ט׳ וַיָּבֹא הֲתָךְ וַיַּגֶּד לְאֶסְתֵּר אֵת דִּבְרֵי מָרְדֳּכָי׃

י׳ וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַהֲתָךְ וַתְּצַוֵּהוּ אֶל־מָרְדֳּכָי׃

י״א כָּל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ יְדָעִים אֲשֶׁר כָּל־אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יָבוֹא־אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־הֶחָצֵר הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא־יִקָּרֵא אַחַת דָּתוֹ לְהָמִית לְבַד מֵאֲשֶׁר יוּשַׁט־לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת־שַׁרְבִיט הַזָּהָב וְחָיָה וַאֲנִי לֹא נִקְרֵאתִי לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם׃

י״ב וַיַּגִּידוּ לְמָרְדֳּכָי אֵת דִּבְרֵי אֶסְתֵּר׃ {פ}

י״ג וַיֹּאמֶר מָרְדֳּכַי לְהָשִׁיב אֶל־אֶסְתֵּר אַל־תְּדַמִּי בְנַפְשֵׁךְ לְהִמָּלֵט בֵּית־הַמֶּלֶךְ מִכָּל־הַיְּהוּדִים׃

> **אַל תְּדַמִּי בְנַפְשֵׁךְ.** אַל תַּחְשְׁבִי, כְּמוֹ ״וְהָיָה כַּאֲשֶׁר דִּמִּיתִי״. ״אַל תְּדַמִּי בְנַפְשֵׁךְ״: ״אַל תְּהִי סְבוּרָה לְהִמָּלֵט בְּיוֹם הַהֲרָגָה בְּבֵית הַמֶּלֶךְ, שֶׁאֵין אַתְּ רוֹצָה לְסַכֵּן אֶת עַצְמֵךְ עַכְשָׁיו עַל הַפֶּפֶק לָבֹא אֶל הַמֶּלֶךְ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת״׃

י״ד כִּי אִם־הַחֲרֵשׁ תַּחֲרִישִׁי בָּעֵת הַזֹּאת רֶוַח וְהַצָּלָה יַעֲמוֹד לַיְּהוּדִים מִמָּקוֹם אַחֵר וְאַתְּ וּבֵית־אָבִיךְ תֹּאבֵדוּ וּמִי יוֹדֵעַ אִם־לְעֵת כָּזֹאת הִגַּעַתְּ לַמַּלְכוּת׃

> **וּמִי יוֹדֵעַ אִם לְעֵת כָּזֹאת הִגַּעַתְּ לַמַּלְכוּת.** וּמִי יוֹדֵעַ אִם יַחְפֹּץ בָּךְ הַמֶּלֶךְ לִשְׁנָה הַבָּאָה שֶׁהוּא זְמַן הַהֲרָגָה׃
>
> **לְעֵת כָּזֹאת.** שֶׁהוּא הָיָה עוֹמֵד בְּנִיסָן וּזְמַן הַהֲרָגָה בַּאֲדָר לַשָּׁנָה הַבָּאָה׃
>
> **הִגַּעַתְּ לַמַּלְכוּת.** אִם תַּגִּיעִי לִגְדֻלָּה שֶׁאַתְּ בָּהּ עַכְשָׁיו׃

ט״ו וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְהָשִׁיב אֶל־מָרְדֳּכָי׃

ט״ז לֵךְ כְּנוֹס אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשָׁן וְצוּמוּ עָלַי וְאַל־תֹּאכְלוּ וְאַל־תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לַיְלָה וָיוֹם גַּם־אֲנִי וְנַעֲרֹתַי אָצוּם כֵּן וּבְכֵן אָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא־כַדָּת וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי׃

> **אֲשֶׁר לֹא כַדָּת.** שֶׁאֵין דָּת לְכִנּוּס אֲשֶׁר לֹא יִקָּרֵא. וּמִדְרַשׁ אַגָּדָה: ״אֲשֶׁר לֹא כַדָּת״ שֶׁעַד עַתָּה בְּאֹנֶס וְעַכְשָׁיו בְּרָצוֹן׃
>
> **וְכַאֲשֶׁר אָבַדְתִּי אָבָדְתִּי.** וְכַאֲשֶׁר הִתְחַלְתִּי לֵילֵךְ לְאִבּוּד אֵלֵךְ וְאָמוּת. וּמִדְרַשׁ אַגָּדָה: כַּאֲשֶׁר אָבַדְתִּי מִבֵּית אַבָּא אֹבֵד מִמֶּךָּ, שֶׁמְּעַכְשָׁיו שֶׁאֲנִי בִּרְצוֹן נִבְעֶלֶת לַעֲכו״ם, אֲנִי אֲסוּרָה לָךְ׃

י״ז וַיַּעֲבֹר מָרְדֳּכָי וַיַּעַשׂ כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוְּתָה עָלָיו אֶסְתֵּר׃ {ס}

> **וַיַּעֲבֹר מָרְדֳּכָי.** עַל דָּת, לְהִתְעַנּוֹת בְּיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, שֶׁהִתְעַנָּה י״ד בְּנִיסָן וְט״ו וְט״ז, שֶׁהָרֵי בְּיוֹם י״ג נִכְתְּבוּ הַסְּפָרִים׃

## פרק ה׳

א׳ וַיְהִי | בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת וַתַּעֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא מַלְכוּתוֹ בְּבֵית הַמַּלְכוּת נֹכַח פֶּתַח הַבָּיִת׃

> **מַלְכוּת.** בִּגְדֵי מַלְכוּת. וְרַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ: שֶׁלְּבָשַׁתָּה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר ״וְרוּחַ לָבְשָׁה אֶת עֲמָשַׂי״׃

ב׳ וַיְהִי כִּרְאוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עֹמֶדֶת בֶּחָצֵר נָשְׂאָה חֵן בְּעֵינָיו וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת־שַׁרְבִיט הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַתִּקְרַב אֶסְתֵּר וַתִּגַּע בְּרֹאשׁ הַשַּׁרְבִיט׃ {ס}

ג׳ וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה־לָּךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְיִנָּתֶן לָךְ׃

**עַד חֲצִי הַמַּלְכוּת.** דָּבָר שֶׁהוּא בְּאֶמְצַע וּבַחֲצִי הַמַּלְכוּת. הוּא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁהִתְחִילוּ לִבְנוֹתוֹ בִּימֵי כֹרֶשׁ, וְחָזַר בּוֹ וְצִוָּה לְבַטֵּל הַמְּלָאכָה. וַאֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁעָמַד אַחֲרָיו גַּם הוּא בִּטֵּל הַמְּלָאכָה. וּפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא: אַף אִם תִּשְׁאַלִי מִמֶּנִּי חֲצִי הַמַּלְכוּת, אֶתֵּן לָךְ:

**ד׳ וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן הַיּוֹם אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי לוֹ:**

**יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן.** רַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ טְעָמִים הַרְבֵּה בַּדָּבָר: מָה רָאֲתָה אֶסְתֵּר שֶׁזִּמְּנָה אֶת הָמָן כְּדֵי לְקָנְאוֹ בַּמֶּלֶךְ וּבַשָּׂרִים, שֶׁהַמֶּלֶךְ יַחְשֹׁב שֶׁהוּא חוֹשֵׁק אֵלֶיהָ וְיַהַרְגֶנּוּ, וְעוֹד טְעָמִים רַבִּים:

**אֶל הַמִּשְׁתֶּה.** כָּל סְעוּדָה נִקְרֵאת עַל שֵׁם הַיַּיִן שֶׁהוּא עִיקָּר:

**ה׳ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַהֲרוּ אֶת־הָמָן לַעֲשׂוֹת אֶת־דְּבַר אֶסְתֵּר וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה אֶסְתֵּר:**

**ו׳ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֶן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ:**

**ז׳ וַתַּעַן אֶסְתֵּר וַתֹּאמַר שְׁאֵלָתִי וּבַקָּשָׁתִי:**

**ח׳ אִם־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב לָתֵת אֶת־שְׁאֵלָתִי וְלַעֲשׂוֹת אֶת־בַּקָּשָׁתִי יָבוֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לָהֶם וּמָחָר אֶעֱשֶׂה כִּדְבַר הַמֶּלֶךְ:**

**וּמָחָר אֶעֱשֶׂה כִּדְבַר הַמֶּלֶךְ.** מַה שֶּׁבִּקַּשְׁתִּ מִמֶּנִּי כָּל הַיָּמִים, לְגַלּוֹת לְךָ אֶת עַמִּי וְאֶת מוֹלַדְתִּי:

**ט׳ וַיֵּצֵא הָמָן בַּיּוֹם הַהוּא שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב וְכִרְאוֹת הָמָן אֶת־מָרְדֳּכַי בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְלֹא־קָם וְלֹא־זָע מִמֶּנּוּ וַיִּמָּלֵא הָמָן עַל־מָרְדֳּכַי חֵמָה:**

**י׳ וַיִּתְאַפֵּק הָמָן וַיָּבוֹא אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּשְׁלַח וַיָּבֵא אֶת־אֹהֲבָיו וְאֶת־זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ:**

**וַיִּתְאַפֵּק.** נִתְחַזֵּק לַעֲמֹד עַל כַּעְסוֹ, כִּי הָיָה יָרֵא לְהִנָּקֵם בְּלֹא רְשׁוּת. וַיִּתְאַפֵּק אישטנט״ר בְּלַעַ״ז:

**י״א וַיְסַפֵּר לָהֶם הָמָן אֶת־כְּבוֹד עָשְׁרוֹ וְרֹב בָּנָיו וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר גִּדְּלוֹ הַמֶּלֶךְ וְאֵת אֲשֶׁר נְשָׂאוֹ עַל־הַשָּׂרִים וַעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ:**

**י״ב וַיֹּאמֶר הָמָן אַף לֹא־הֵבִיאָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה כִּי אִם־אוֹתִי וְגַם־לְמָחָר אֲנִי קָרוּא־לָהּ עִם־הַמֶּלֶךְ:**

**י״ג וְכָל־זֶה אֵינֶנּוּ שֹׁוֶה לִי בְּכָל־עֵת אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה אֶת־מָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ:**

**אֵינֶנּוּ שֹׁוֶה לִי.** אֵינִי חָשׁ לְכָל הַכָּבוֹד אֲשֶׁר לִי:

**בְּכָל עֵת וגו׳.** אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁהָיָה מַרְאֶה לוֹ שִׂטְרֵי שֶׁמְּכַר עַצְמוֹ לְעֶבֶד עַל חֹסֶר מְזוֹנוֹת כְּשֶׁנִּתְמַנּוּ רָאשֵׁי גָּיְסוֹת מָרְדְּכַי וְהָמָן בְּמַלְחָמָה אַחַת:

**י״ד וַתֹּאמֶר לוֹ זֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וְכָל־אֹהֲבָיו יַעֲשׂוּ־עֵץ גָּבֹהַּ חֲמִשִּׁים אַמָּה וּבַבֹּקֶר | אֱמֹר לַמֶּלֶךְ וְיִתְלוּ אֶת־מָרְדֳּכַי עָלָיו וּבֹא־עִם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתֶּה שָׂמֵחַ וַיִּיטַב הַדָּבָר לִפְנֵי הָמָן וַיַּעַשׂ הָעֵץ: {ס}**

## פרק ו׳

**א׳ בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר הַזִּכְרֹנוֹת דִּבְרֵי הַיָּמִים וַיִּהְיוּ נִקְרָאִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:**

**נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ.** נַס הָיָה. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שָׂם אֶת לִבּוֹ עַל שֶׁזִּמְּנָה אֶסְתֵּר אֶת הָמָן שֶׁמָּא נָתְנָה עֵינֶיהָ בּוֹ וְיַהַרְגֶנָּהּ:

**לְהָבִיא אֶת סֵפֶר הַזִּכְרֹנוֹת.** דֶּרֶךְ הַמְּלָכִים, כְּשֶׁשְּׁנָתָן נוֹדֶדֶת, אוֹמְרִים לִפְנֵיהֶם מְשָׁלִים וְשִׂיחוֹת עַד שֶׁשְּׁנָתָם חוֹזֶרֶת עֲלֵיהֶם. וְרַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ: מִתּוֹךְ שֶׁנִּתַּן לִבּוֹ עַל הָמָן וְאֶסְתֵּר, אָמַר: ״אִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יֵדַע אָדָם שֶׁהוּא אוֹהֲבֵי עֲצָתָם, וְיִגָּלֶה לִי״. וְחָזַר וְאָמַר: ״שֶׁמָּא עָשָׂה לִי אָדָם טוֹבָה וְלֹא גְּמַלְתִּיו, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין עוֹד לִי״. לְפִיכָךְ, ״וַיֹּאמֶר לְהָבִיא אֶת סֵפֶר הַזִּכְרֹנוֹת״:

**ב׳ וַיִּמָּצֵא כָתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מָרְדֳּכַי עַל־בִּגְתָנָא וָתֶרֶשׁ שְׁנֵי סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשֹּׁמְרֵי הַסַּף אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ לִשְׁלֹחַ יָד בַּמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ:**

ג׳ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מָה־בַּעֲשָׂה יֶקָר וּגְדוּלָּה לְמָרְדֳּכַי עַל־זֶה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מְשָׁרְתָיו לֹא־נֶעֱשָׂה עִמּוֹ דָּבָר׃

ד׳ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי בֶחָצֵר וְהָמָן בָּא לַחֲצַר בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה לֵאמֹר לַמֶּלֶךְ לִתְלוֹת אֶת־מָרְדֳּכַי עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לוֹ׃

ה׳ וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הִנֵּה הָמָן עֹמֵד בֶּחָצֵר וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָבוֹא׃

ו׳ וַיָּבוֹא הָמָן וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ מַה־לַּעֲשׂוֹת בָּאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ וַיֹּאמֶר הָמָן בְּלִבּוֹ לְמִי יַחְפֹּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יֶקָר יוֹתֵר מִמֶּנִּי׃

ז׳ וַיֹּאמֶר הָמָן אֶל־הַמֶּלֶךְ אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃

ח׳ יָבִיאוּ לִבְוּשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לָבַשׁ־בּוֹ הַמֶּלֶךְ וְסוּס אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ וַאֲשֶׁר נִתַּן כֶּתֶר מַלְכוּת בְּרֹאשׁוֹ׃

ט׳ וְנָתוֹן הַלְּבוּשׁ וְהַסּוּס עַל־יַד־אִישׁ מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ הַפַּרְתְּמִים וְהִלְבִּישׁוּ אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ וְהִרְכִּיבֻהוּ עַל־הַסּוּס בִּרְחוֹב הָעִיר וְקָרְאוּ לְפָנָיו כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃

> **וְנָתוֹן הַלְּבוּשׁ וְהַסּוּס עַל יַד אִישׁ.** וְאֶת הַכֶּתֶר לֹא הִזְכִּיר, שֶׁרָאָה עֵינוֹ שֶׁל מֶלֶךְ רָעָה עַל שֶׁאָמַר שֶׁיִּתְּנוּ הַכֶּתֶר בְּרֹאשׁ אָדָם׃

י׳ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהָמָן מַהֵר קַח אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וַעֲשֵׂה־כֵן לְמָרְדֳּכַי הַיְּהוּדִי הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אַל־תַּפֵּל דָּבָר מִכֹּל אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃

י״א וַיִּקַּח הָמָן אֶת־הַלְּבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּס וַיַּלְבֵּשׁ אֶת־מָרְדֳּכַי וַיַּרְכִּיבֵהוּ בִּרְחוֹב הָעִיר וַיִּקְרָא לְפָנָיו כָּכָה יֵעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ׃

י״ב וַיָּשָׁב מָרְדֳּכַי אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְהָמָן נִדְחַף אֶל־בֵּיתוֹ אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ׃

> **וַיָּשָׁב מָרְדֳּכַי.** לְשַׁקּוֹ וּלְתַעֲנִיתוֹ׃
>
> **אָבֵל וַחֲפוּי רֹאשׁ.** רַבּוֹתֵינוּ פֵּרְשׁוּ הַדָּבָר בְּמַסֶּכֶת מְגִילָּה׃

י״ג וַיְסַפֵּר הָמָן לְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ וּלְכָל־אֹהֲבָיו אֵת כָּל־אֲשֶׁר קָרָהוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ חֲכָמָיו וְזֶרֶשׁ אִשְׁתּוֹ אִם מִזֶּרַע הַיְּהוּדִים מָרְדֳּכַי אֲשֶׁר הַחִלּוֹתָ לִנְפֹּל לְפָנָיו לֹא־תוּכַל לוֹ כִּי־נָפוֹל תִּפּוֹל לְפָנָיו׃

> **אֲשֶׁר הַחִלּוֹתָ לִנְפֹּל וגו׳.** אָמְרָה: אֵמָה זוּ נִמְשְׁלוּ לְכוֹכָבִים וּלְעָפָר. כְּשֶׁהֵם יוֹרְדִים עַד לֶעָפָר, וּכְשֶׁהֵם עוֹלִים עוֹלִים עַד לָרָקִיעַ וְעַד הַכּוֹכָבִים׃

י״ד עוֹדָם מְדַבְּרִים עִמּוֹ וְסָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ הִגִּיעוּ וַיַּבְהִלוּ לְהָבִיא אֶת־הָמָן אֶל־הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה אֶסְתֵּר׃

## פרק ז׳

א׳ וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְהָמָן לִשְׁתּוֹת עִם־אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה׃

ב׳ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר גַּם בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי בְּמִשְׁתֵּה הַיַּיִן מַה־שְּׁאֵלָתֵךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וְתִנָּתֶן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת וְתֵעָשׂ׃

ג׳ וַתַּעַן אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וַתֹּאמַר אִם־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הַמֶּלֶךְ וְאִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב תִּנָּתֶן־לִי נַפְשִׁי בִּשְׁאֵלָתִי וְעַמִּי בְּבַקָּשָׁתִי׃

> **תִּנָּתֶן לִי נַפְשִׁי.** שֶׁלֹּא אֶהֱרֹג בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר בַּאֲדָר שֶׁגָּזַרְתָּ גְּזֵרַת הֲרָגָה עַל עַמִּי וּמוֹלַדְתִּי׃
>
> **וְעַמִּי.** יִנָּתֵן לִי "בְּבַקָּשָׁתִי" שֶׁלֹּא יֵהָרְגוּ. וְאִם תֹּאמַר: מָה אִכְפַּת לָךְ? "כִּי אֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי, וגו׳"׃

ד כִּי נִמְכַּרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי לְהַשְׁמִיד לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד וְאִלּוּ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת נִמְכַּרְנוּ הֶחֱרַשְׁתִּי כִּי אֵין הַצָּר שׁוֶה בְּנֶזֶק הַמָּלְךְ׃ {ס}

כִּי אֵין הַצָּר שׁוֶה בְּנֶזֶק הַמָּלְךְ. אֵינְנוּ חוֹשֵׁשׁ בְּנֶזֶק הַמֶּלֶךְ שֶׁאִלּוּ רָדַף אַחַר הֲנָאָתְךָ, הָיָה לוֹ לוֹמַר: מְכֹר אוֹתָם לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת וְקַבֵּל הַמָּמוֹן אוֹ הַחֲיֵה אוֹתָם לִהְיוֹת לְךָ לַעֲבָדִים הֵם וְזַרְעָם׃

ה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אַחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיֹּאמֶר לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה מִי הוּא זֶה וְאֵי־זֶה הוּא אֲשֶׁר־מְלָאוֹ לִבּוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן׃

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אַחַשְׁוֵרוֹשׁ וַיֹּאמֶר לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה. כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר: ״וַיֹּאמֶר, וַיֹּאמֶר״ שְׁנֵי פְּעָמִים, אֵינוֹ אֶלָּא לְמִדְרָשׁ, וּמִדְרָשׁוֹ שֶׁל זֶה: בַּתְּחִלָּה הָיָה מְדַבֵּר עִמָּהּ עַל יְדֵי שָׁלִיחַ. עַכְשָׁיו שֶׁיֵּדַע שֶׁמְּמַשְׁפַּחַת מְלָכִים הִיא, דִּבֵּר עִמָּהּ הוּא בְּעַצְמוֹ׃

ו וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִישׁ צַר וְאוֹיֵב הָמָן הָרָע הַזֶּה וְהָמָן נִבְעַת מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה׃

ז וְהַמֶּלֶךְ קָם בַּחֲמָתוֹ מִמִּשְׁתֵּה הַיַּיִן אֶל־גִּנַּת הַבִּיתָן וְהָמָן עָמַד לְבַקֵּשׁ עַל־נַפְשׁוֹ מֵאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה כִּי רָאָה כִּי־כְלָתָה אֵלָיו הָרָעָה מֵאֵת הַמֶּלֶךְ׃

כִּי כָלְתָה. נִגְמְרָה הָרָעָה וְהַשִּׂנְאָה וְהַנְּקָמָה׃

ח וְהַמֶּלֶךְ שָׁב מִגִּנַּת הַבִּיתָן אֶל־בֵּית | מִשְׁתֵּה הַיַּיִן וְהָמָן נֹפֵל עַל־הַמִּטָּה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הֲגַם לִכְבּוֹשׁ אֶת־הַמַּלְכָּה עִמִּי בַּבָּיִת הַדָּבָר יָצָא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפְנֵי הָמָן חָפוּ׃ {ס}

וְהָמָן נֹפֵל. הַמַּלְאָךְ דְּחָפוֹ׃

עַל הַמִּטָּה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ. דַּרְכָּן הָיָה לֵישֵׁב בִּסְעוּדָה עַל צְדָדָן עַל גַּבֵּי הַמִּטּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בִּרְאשׁ הַסֵּפֶר: ״מִטּוֹת זָהָב וָכֶסֶף״ לִבְנֵי הַמִּשְׁתֶּה׃

הֲגַם לִכְבּוֹשׁ. לְשׁוֹן תִּמַּהּ הוּא. לִכְבּוֹשׁ לֶאֱנוֹס בְּחָזְקָה, כְּמוֹ ״וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ״׃

ט וַיֹּאמֶר חַרְבוֹנָה אֶחָד מִן־הַסָּרִיסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ גַּם הִנֵּה־הָעֵץ אֲשֶׁר־עָשָׂה הָמָן לְמָרְדֳּכַי אֲשֶׁר דִּבֶּר־טוֹב עַל־הַמֶּלֶךְ עֹמֵד בְּבֵית הָמָן גָּבַהּ חֲמִשִּׁים אַמָּה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תְּלֻהוּ עָלָיו׃

גַּם הִנֵּה הָעֵץ. ״גַּם״ רָעָה אַחֶרֶת עָשָׂה שֶׁהֵכִין הָעֵץ לִתְלוֹת אוֹהֲבוֹ שֶׁל מֶלֶךְ שֶׁהִצִּיל הַמֶּלֶךְ מִפִּי הַמָּוֶת׃

י וַיִּתְלוּ אֶת־הָמָן עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הֵכִין לְמָרְדֳּכָי וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכָכָה׃ {פ}

## פרק ח׳

א בַּיּוֹם הַהוּא נָתַן הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה אֶת־בֵּית הָמָן צֹרֵר (היהודים) [הַיְּהוּדִים] וּמָרְדֳּכַי בָּא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי־הִגִּידָה אֶסְתֵּר מַה הוּא־לָהּ׃

מָה הוּא לָהּ. אֵיךְ הוּא קָרוֹב לָהּ׃

ב וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר הֶעֱבִיר מֵהָמָן וַיִּתְּנָהּ לְמָרְדֳּכָי וַתָּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת־מָרְדֳּכַי עַל־בֵּית הָמָן׃ {ס}

ג וַתּוֹסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל לִפְנֵי רַגְלָיו וַתֵּבְךְּ וַתִּתְחַנֶּן־לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת־רָעַת הָמָן הָאֲגָגִי וְאֶת־מַחֲשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב עַל־הַיְּהוּדִים׃

לְהַעֲבִיר אֶת רָעַת הָמָן. שֶׁלֹּא תִּתְקַיֵּם עֲצָתוֹ הָרָעָה׃

ד וַיּוֹשֶׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִט הַזָּהָב וַתָּקָם אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

ה׳ וַתֹּאמֶר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם־מָצָאתִי חֵן לְפָנָיו וְכָשֵׁר הַדָּבָר֙ לִפְנֵ֣י הַמֶּ֔לֶךְ וְטוֹבָ֥ה אֲנִ֖י בְּעֵינָ֑יו יִכָּתֵב֙ לְהָשִׁ֣יב אֶת־הַסְּפָרִ֗ים מַחְשֶׁ֨בֶת הָמָ֜ן בֶּן־הַמְּדָתָ֤א הָאֲגָגִי֙ אֲשֶׁ֣ר כָּתַ֔ב לְאַבֵּ֕ד אֶת־הַיְּהוּדִ֖ים אֲשֶׁ֥ר בְּכֹל־מְדִינ֥וֹת הַמֶּֽלֶךְ׃

ו׳ כִּ֣י אֵיכָכָ֗ה אוּכַל֙ וְרָאִ֣יתִי בָרָעָ֔ה אֲשֶׁר־יִמְצָ֖א אֶת־עַמִּ֑י וְאֵיכָכָ֥ה אוּכַ֖ל וְרָאִ֥יתִי בְאָבְדַ֖ן מוֹלַדְתִּֽי׃ {ס}

ז׳ וַיֹּ֨אמֶר הַמֶּ֜לֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹ֗שׁ לְאֶסְתֵּר֙ הַמַּלְכָּ֣ה וּלְמָרְדֳּכַ֔י הַיְּהוּדִ֖י הִנֵּ֣ה בֵית־הָמָ֑ן נָתַ֤תִּי לְאֶסְתֵּר֙ וְאֹת֣וֹ תָל֔וּ עַל־הָעֵ֖ץ עַ֚ל אֲשֶׁר־שָׁלַ֣ח יָד֔וֹ (ביהודיים) [בַּיְּהוּדִֽים]׃

> **הִנֵּה בֵית הָמָן וגו׳.** וּמֵעַתָּה הַכֹּל רוֹאִים שֶׁאֲנִי חָפֵץ בָּכֶם, וְכָל מַה שֶׁתֹּאמְרוּ יַאֲמִינוּ הַכֹּל שֶׁמֵּאֲתִי הוּא. לְפִיכָךְ, אֵין צְרִיכִין אַתֶּם לַהֲשִׁיבָם, אֶלָּא ״כִּתְבוּ״ סְפָרִים אֲחֵרִים ״כַּטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם״׃

ח׳ וְאַתֶּ֥ם כִּתְב֛וּ עַל־הַיְּהוּדִ֖ים כַּטּ֣וֹב בְּעֵינֵיכֶ֑ם בְּשֵׁ֤ם הַמֶּ֙לֶךְ֙ וְחִתְמ֣וּ בְטַבַּ֔עַת הַמֶּ֖לֶךְ כִּי־כְתָ֣ב אֲשֶׁר־נִכְתָּ֗ב בְּשֵׁם־הַמֶּ֙לֶךְ֙ וְנַחְתָּ֣ום בְּטַבַּ֔עַת הַמֶּ֖לֶךְ אֵ֥ין לְהָשִֽׁיב׃

> **אֵין לְהָשִׁיב.** אֵין נָאֶה לַהֲשִׁיבוֹ וְלַעֲשׂוֹת כְּתַב הַמֶּלֶךְ בְּזִיּוּף׃

ט׳ וַיִּקָּרְא֣וּ סֹפְרֵי־הַמֶּ֡לֶךְ בָּעֵת֩־הַהִ֨יא בַּחֹ֜דֶשׁ הַשְּׁלִישִׁ֗י הוּא־חֹ֙דֶשׁ֙ סִיוָ֔ן בִּשְׁלוֹשָׁ֥ה וְעֶשְׂרִ֖ים בּ֑וֹ וַיִּכָּתֵב֩ כְּכָל־אֲשֶׁר־צִוָּ֨ה מָרְדֳּכַ֜י אֶל־הַיְּהוּדִ֗ים וְאֶ֤ל הָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים֙ וְהַפַּחוֹת֔וֹת וְשָׂרֵ֖י הַמְּדִינ֑וֹת אֲשֶׁ֣ר | מֵהֹדּ֤וּ וְעַד־כּ֙וּשׁ֙ שֶׁ֣בַע וְעֶשְׂרִ֔ים וּמֵאָ֖ה מְדִינָ֑ה מְדִינָ֥ה וּמְדִינָ֛ה כִּכְתָבָ֖הּ וְעַ֥ם וָעָ֛ם כִּלְשֹׁנ֑וֹ וְאֶל־הַיְּהוּדִ֗ים כִּכְתָבָם֙ וְכִלְשׁוֹנָֽם׃

> **כִּכְתָבָה.** בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁלָּהּ׃
>
> **כִּלְשׁוֹנוֹ.** הוּא הַדִּבּוּר׃

י׳ וַיִּכְתֹּ֗ב בְּשֵׁם֙ הַמֶּ֣לֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹ֔שׁ וַיַּחְתֹּ֖ם בְּטַבַּ֣עַת הַמֶּ֑לֶךְ וַיִּשְׁלַ֞ח סְפָרִ֗ים בְּיַ֚ד הָרָצִ֔ים בַּסּוּסִ֖ים רֹכְבֵ֣י הָרֶ֑כֶשׁ הָאֲחַשְׁתְּרָנִ֕ים בְּנֵ֥י הָרַמָּכִֽים׃

> **בְּיַד הָרָצִים.** רוֹכְבֵי סוּסִים שֶׁצִּוָּה לָהֶם לָרוּץ׃
>
> **הָאֲחַשְׁתְּרָנִים.** מִין גְּמַלִּים הַמְמֻהָרִים לָרוּץ׃

י״א אֲשֶׁ֣ר נָתַ֣ן הַמֶּ֗לֶךְ לַיְּהוּדִים֙ | אֲשֶׁ֣ר בְּכָל־עִיר־וָעִ֔יר לְהִקָּהֵ֖ל וְלַעֲמֹ֣ד עַל־נַפְשָׁ֑ם לְהַשְׁמִ֤יד וְלַהֲרֹג֙ *(במגילות אשכנז לַהֲלֹג) וּלְאַבֵּ֔ד אֶת־כָּל־חֵ֥יל עַם֙ וּמְדִינָ֔ה הַצָּרִ֖ים אֹתָ֑ם טַ֚ף וְנָשִׁ֔ים וּשְׁלָלָ֖ם לָבֹֽז׃

> **וּשְׁלָלָם לָבוֹז.** כַּאֲשֶׁר נִכְתַּב בָּרִאשׁוֹנוֹת וְהֵם בַּבְּזָה לֹא שָׁלְחוּ אֶת יָדָם, שֶׁהֻרְאוּ לַכֹּל שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה לְשֵׁם מָמוֹן׃

י״ב בְּיוֹם֙ אֶחָ֔ד בְּכֹ֖ל מְדִינ֣וֹת הַמֶּ֣לֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹ֑שׁ בִּשְׁלוֹשָׁ֥ה עָשָׂ֖ר לְחֹ֣דֶשׁ שְׁנֵים־עָשָׂ֑ר הוּא־חֹ֙דֶשׁ֙ אֲדָ֔ר׃

י״ג פִּתְשֶׁ֣גֶן הַכְּתָ֗ב לְהִנָּתֵן֙ דָּת֣ בְּכָל־מְדִינָ֔ה וּמְדִינָ֖ה גָּלוּ֣י לְכָל־הָעַמִּ֑ים וְלִהְיוֹת֙ (היהודיים) [הַיְּהוּדִ֔ים] (עתודים) [עֲתִידִ֖ים] לַיּ֥וֹם הַזֶּ֖ה לְהִנָּקֵ֥ם מֵאֹיְבֵיהֶֽם׃

> **פִּתְשֶׁגֶן.** אִגֶּרֶת מְפֹרָשׁ׃

י״ד הָרָצִ֗ים רֹכְבֵ֤י הָרֶ֙כֶשׁ֙ הָאֲחַשְׁתְּרָנִ֔ים יָצְא֥וּ מְבֹהָלִ֖ים וּדְחוּפִ֑ים בִּדְבַ֤ר הַמֶּ֙לֶךְ֙ וְהַדָּ֣ת נִתְּנָ֔ה בְּשׁוּשַׁ֖ן הַבִּירָ֑ה׃ {ס}

> **מְבֹהָלִים.** מְמֻהָרִים אוֹתָם לַעֲשׂוֹת מְהֵרָה, לְפִי שֶׁלֹּא הָיָה לָהֶם פְּנַאי, שֶׁהָיָה לָהֶם לְהַקְדִּים רָצִים הָרִאשׁוֹנִים לְהַעֲבִירָם׃

ט״ו וּמָרְדֳּכַ֞י יָצָ֣א | מִלִּפְנֵ֣י הַמֶּ֗לֶךְ בִּלְבוּשׁ֙ מַלְכ֣וּת תְּכֵלֶ֔ת וָחוּר֙ וַעֲטֶ֣רֶת זָהָ֔ב גְּדוֹלָ֖ה וְתַכְרִ֣יךְ בּ֑וּץ וְארְגָּמָ֖ן וְהָעִ֥יר שׁוּשָׁ֛ן צָהֳלָ֖ה וְשָׂמֵֽחָה׃

> **וְתַכְרִיךְ בּוּץ.** מַעֲטֶה בּוּץ, טַלִּית הֶעָשׂוּי לְהִתְעַטֵּף׃

ט״ז לַיְּהוּדִ֖ים הָיְתָ֣ה א֑וֹרָה וְשִׂמְחָ֥ה וְשָׂשֹׂ֖ן וִיקָֽר׃

י״ז וּבְכָל־מְדִינָה וּמְדִינָה וּבְכָל־עִיר וָעִיר מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מַגִּיעַ שִׂמְחָה וְשָׂשׂוֹן לַיְהוּדִים מִשְׁתֶּה וְיוֹם טוֹב וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ מִתְיַהֲדִים כִּי־נָפַל פַּחַד־הַיְהוּדִים עֲלֵיהֶם׃

> **מִתְיַהֲדִים.** מִתְגַּיְּרִים׃

## פרק ט׳

א וּבִשְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ הוּא־חֹדֶשׁ אֲדָר בִּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ אֲשֶׁר הִגִּיעַ דְּבַר־הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ לְהֵעָשׂוֹת בַּיּוֹם אֲשֶׁר שִׂבְּרוּ אֹיְבֵי הַיְהוּדִים לִשְׁלֹט בָּהֶם וְנַהֲפוֹךְ הוּא אֲשֶׁר יִשְׁלְטוּ הַיְהוּדִים הֵמָּה בְּשֹׂנְאֵיהֶם׃

ב נִקָּהֲלוּ הַיְהוּדִים בְּעָרֵיהֶם בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לִשְׁלֹחַ יָד בִּמְבַקְשֵׁי רָעָתָם וְאִישׁ לֹא־עָמַד לִפְנֵיהֶם* *(במגילות אשכנז בִּפְנֵיהֶם)* כִּי־נָפַל פַּחְדָּם עַל־כָּל־הָעַמִּים׃

ג וְכָל־שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת וְהָאֲחַשְׁדַּרְפְּנִים וְהַפַּחוֹת וְעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ מְנַשְּׂאִים אֶת־הַיְהוּדִים כִּי־נָפַל פַּחַד־מָרְדֳּכַי עֲלֵיהֶם׃

> **וְעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה.** אוֹתָם שֶׁהָיוּ מְמֻנִּים לַעֲשׂוֹת צָרְכֵי הַמֶּלֶךְ׃

ד כִּי־גָדוֹל מָרְדֳּכַי בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וְשָׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל־הַמְּדִינוֹת כִּי־הָאִישׁ מָרְדֳּכַי הוֹלֵךְ וְגָדוֹל׃

ה וַיַּכּוּ הַיְהוּדִים בְּכָל־אֹיְבֵיהֶם מַכַּת־חֶרֶב וְהֶרֶג וְאַבְדָן וַיַּעֲשׂוּ בְשֹׂנְאֵיהֶם כִּרְצוֹנָם׃

ו וּבְשׁוּשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ׃

ז וְאֵת | פַּרְשַׁנְדָּתָא וְאֵת | דַּלְפוֹן וְאֵת | אַסְפָּתָא׃

ח וְאֵת | פּוֹרָתָא וְאֵת | אֲדַלְיָא וְאֵת | אֲרִידָתָא׃

ט וְאֵת | פַּרְמַשְׁתָּא וְאֵת | אֲרִיסַי וְאֵת | אֲרִדַי* *(בספרים אחרים אַרִידַי וכך כתוב במגילות רבות)* וְאֵת | וַיְזָתָא׃

י עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן בֶּן־הַמְּדָתָא צֹרֵר הַיְהוּדִים הָרָגוּ וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת־יָדָם׃

> **עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן.** רָאִיתִי בְּסֵדֶר עוֹלָם אֵלּוּ ״ שֶׁכָּתְבוּ שִׁטְנָה עַל יְהוּדָה וִירוּשָׁלַיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסֵפֶר עֶזְרָא ״וּבְמַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ בִּתְחִלַּת מַלְכוּתוֹ כָּתְבוּ שִׁטְנָה עַל יֹשְׁבֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם״. וּמָה הִיא הַשִּׁטְנָה? לְבַטֵּל הָעוֹלִים מִן הַגּוֹלָה בִּימֵי כוֹרֶשׁ, שֶׁהִתְחִילוּ לִבְנוֹת אֶת הַבַּיִת וְהִלְשִׁינוּ עֲלֵיהֶם הַכּוּתִים וְהֶחֱדִילוּם וּכְשֶׁמֵּת כּוֹרֶשׁ וּמָלַךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְהִתְנַשֵּׂא הָמָן, דָּאַג שֶׁלֹּא יַעַסְקוּ אוֹתָן שְׁבִירוּשָׁלַיִם בַּבִּנְיָן וְשָׁלְחוּ בְּשֵׁם אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ לְשָׂרֵי עֵבֶר הַנָּהָר לְבַטְּלָן׃
>
> **וּבַבִּזָּה לֹא שָׁלְחוּ אֶת יָדָם.** שֶׁלֹּא יִתֵּן הַמֶּלֶךְ עַיִן צָרָה בַּמָּמוֹן׃

יא בַּיּוֹם הַהוּא בָּא מִסְפַּר הַהֲרוּגִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

יב וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה הָרְגוּ הַיְהוּדִים וְאַבֵּד חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְאֵת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן בִּשְׁאָר מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ מֶה עָשׂוּ וּמַה־שְּׁאֵלָתֵךְ וְיִנָּתֶן לָךְ וּמַה־בַּקָּשָׁתֵךְ עוֹד וְתֵעָשׂ׃

יג וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִנָּתֵן גַּם־מָחָר לַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּשׁוּשַׁן לַעֲשׂוֹת כְּדָת הַיּוֹם וְאֶת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן יִתְלוּ עַל־הָעֵץ׃

> **וְאֶת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי הָמָן יִתְלוּ עַל הָעֵץ.** אוֹתָן שֶׁנֶּהֱרְגוּ׃

יד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֵעָשׂוֹת כֵּן וַתִּנָּתֶן דָּת בְּשׁוּשַׁן וְאֶת עֲשֶׂרֶת בְּנֵי־הָמָן תָּלוּ׃

**וְתִּתֶּן דָּת.** נִגּוּד חֹק מֵאֵת הַמֶּלֶךְ׃

ט״ו וַיִּקָּהֲלוּ (היהודיים) [הַיְהוּדִים] אֲשֶׁר־בְּשׁוּשָׁן גַּם בְּיוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר֮ לְחֹדֶשׁ אֲדָר֒ וַיַּהַרְגוּ בְשׁוּשָׁן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִ֣ישׁ וּבַבִּזָּה֙ לֹ֣א שָׁלְח֔וּ אֶת־יָדָֽם׃

ט״ז וּשְׁאָ֣ר הַיְהוּדִ֗ים אֲשֶׁ֤ר בִּמְדִינוֹת֙ הַמֶּ֣לֶךְ נִקְהֲל֔וּ | וְעָמַ֥ד עַל־נַפְשָׁ֖ם וְנוֹחַ֣ מֵאֹיְבֵיהֶ֑ם וְהָרוֹג֙ בְּשֹׂנְאֵיהֶ֔ם חֲמִשָּׁ֥ה וְשִׁבְעִ֖ים אָ֑לֶף וּבַבִּזָּ֖ה לֹ֥א שָׁלְח֖וּ אֶת־יָדָֽם׃

י״ז בְּיוֹם־שְׁלוֹשָׁ֥ה עָשָׂ֖ר לְחֹ֣דֶשׁ אֲדָ֑ר וְנוֹחַ֙ בְּאַרְבָּעָ֣ה עָשָׂ֔ר בּ֖וֹ וְעָשָׂ֥ה אֹת֛וֹ יוֹם֙ מִשְׁתֶּ֣ה וְשִׂמְחָֽה׃

י״ח (והיהודיים) [וְהַיְהוּדִ֗ים] אֲשֶׁ֤ר בְּשׁוּשָׁן֙ נִקְהֲל֣וּ בִשְׁלוֹשָׁ֤ה עָשָׂר֙ בּ֔וֹ וּבְאַרְבָּעָ֥ה עָשָׂ֖ר בּ֑וֹ וְנוֹחַ֙ בַּחֲמִשָּׁ֣ה עָשָׂ֔ר בּ֖וֹ וְעָשָׂ֥ה אֹת֛וֹ יוֹם֙ מִשְׁתֶּ֣ה וְשִׂמְחָֽה׃

י״ט עַל־כֵּ֞ן הַיְהוּדִ֣ים (הפרוזים) [הַפְּרָזִ֗ים] הַיֹּשְׁבִים֮ בְּעָרֵי֒ הַפְּרָזוֹת֙ עֹשִׂ֣ים אֶת־יוֹם֩ אַרְבָּעָ֨ה עָשָׂ֜ר לְחֹ֣דֶשׁ אֲדָ֗ר שִׂמְחָה֙ וּמִשְׁתֶּ֔ה וְיוֹם֙ טוֹ֔ב וּמִשְׁלֹ֥חַ מָנ֖וֹת אִ֣ישׁ לְרֵעֵֽהוּ׃ {ס}

**הַפְּרָזִים.** שֶׁאֵינָם יוֹשְׁבִים בְּעָרֵי חוֹמָה בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר, וּמַקֵּפִין חוֹמָה בְּט״ו כְּשׁוּשַׁן. וְהֶקֵּף זֶה צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה מִימוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן. כַּךְ דָּרְשׁוּ וְלָמְדוּ רַבּוֹתֵינוּ׃

**וּמִשְׁלֹחַ.** שֵׁם דָּבָר, וּמִשְׁלֹחַ, כְּמוֹ מִשְׁמָר מִשְׁמָע לְפִיכָךְ הַשִּׁי״ן נְקוּדָה רָפֵי׃

כ׳ וַיִּכְתֹּ֣ב מָרְדֳּכַ֗י אֶת־הַדְּבָרִים֮ הָאֵלֶּה֒ וַיִּשְׁלַ֞ח סְפָרִ֣ים אֶל־כָּל־הַיְהוּדִ֗ים אֲשֶׁ֤ר בְּכָל־מְדִינוֹת֙ הַמֶּ֣לֶךְ אֲחַשְׁוֵר֔וֹשׁ הַקְּרוֹבִ֖ים וְהָרְחוֹקִֽים׃

**וַיִּכְתֹּב מָרְדֳּכַי.** הִיא הַמְּגִלָּה הַזֹּאת כְּמוֹת שֶׁהִיא׃

כ״א לְקַיֵּ֞ם עֲלֵיהֶ֣ם׀ לִהְיוֹת֩ עֹשִׂ֨ים אֶת־יוֹם֙ אַרְבָּעָ֣ה עָשָׂ֔ר לְחֹ֥דֶשׁ אֲדָ֖ר וְאֶת־יוֹם֣ חֲמִשָּׁ֣ה עָשָׂ֔ר בּ֖וֹ בְּכָל־שָׁנָ֑ה וְשָׁנָֽה׃

כ״ב כַּיָּמִ֗ים אֲשֶׁר־נָ֤חוּ בָהֶם֙ הַיְהוּדִ֔ים מֵאֹיְבֵיהֶ֑ם וְהַחֹ֙דֶשׁ֙ אֲשֶׁ֣ר נֶהְפַּ֣ךְ לָהֶ֔ם מִיָּג֖וֹן לְשִׂמְחָ֑ה וּמֵאֵ֙בֶל֙ לְי֣וֹם טוֹ֔ב לַעֲשׂ֥וֹת אוֹתָ֛ם יְמֵי֥ מִשְׁתֶּ֖ה וְשִׂמְחָ֑ה וּמִשְׁלֹ֤חַ מָנוֹת֙ אִ֣ישׁ לְרֵעֵ֔הוּ וּמַתָּנ֖וֹת לָאֶבְיֹנִֽים׃

כ״ג וְקִבֵּ֣ל הַיְהוּדִ֔ים אֵ֚ת אֲשֶׁר־הֵחֵ֣לּוּ לַעֲשׂ֔וֹת וְאֵת֙ אֲשֶׁר־כָּתַ֣ב מָרְדֳּכַ֔י אֲלֵיהֶֽם׃

כ״ד כִּ֣י הָמָ֣ן בֶּן־הַמְּדָתָ֗א הָאֲגָגִי֙ צֹרֵ֣ר כָּל־הַיְהוּדִ֔ים חָשַׁ֥ב עַל־הַיְהוּדִ֖ים לְאַבְּדָ֑ם וְהִפִּ֤ל פּוּר֙ הִ֣וא הַגּוֹרָ֔ל לְהַמֵּ֖ם וּלְאַבְּדָֽם׃

**כִּי הָמָן בֶּן הַמְּדָתָא.** חָשַׁב לְהַמֵּם וּלְאַבְּדָם׃

כ״ה וּבְבֹאָ֣הּ לִפְנֵ֣י הַמֶּ֔לֶךְ אָמַ֞ר עִם־הַסֵּ֣פֶר יָשׁ֗וּב מַחֲשַׁבְתּוֹ֙ הָרָעָ֔ה אֲשֶׁר־חָשַׁ֖ב עַל־הַיְהוּדִ֑ים עַל־רֹאשׁ֗וֹ וְתָלוּ֙ אֹת֣וֹ וְאֶת־בָּנָ֔יו עַל־הָעֵֽץ׃

**וּבְבֹאָהּ.** אֶסְתֵּר אֶל הַמֶּלֶךְ לְהִתְחַנֵּן לוֹ׃

**אָמַר עִם הַסֵּפֶר.** אָמַר הַמֶּלֶךְ בְּפִיו וְצִוָּה לִכְתֹּב סְפָרִים שֶׁתָּשׁוּב מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה בְּרֹאשׁוֹ׃

כ״ו עַל־כֵּ֞ן קָרְא֣וּ לַיָּמִ֗ים הָאֵלֶּה֙ פוּרִ֔ים עַל־שֵׁ֖ם הַפּ֑וּר עַל־כֵּ֞ן עַל־כָּל־דִּבְרֵ֣י הָאִגֶּ֗רֶת הַזֹּאת֙ וּמָה־רָא֣וּ עַל־כָּכָ֔ה וּמָ֥ה הִגִּ֖יעַ אֲלֵיהֶֽם׃

**עַל כֵּן עַל כָּל דִּבְרֵי הָאִגֶּרֶת הַזֹּאת.** נִקְבְּעוּ הַיָּמִים הָאֵלֶּה וּלְכָךְ נִכְתְּבָה לָדַעַת דּוֹרוֹת הַבָּאִים׃

**וּמָה רָאוּ.** עוֹשֵׂי הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה שֶׁעָשָׂאוּם׃

**וּמָה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם.** מָה רָאָה אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בִּכְלֵי הַקֹּדֶשׁ, ״וּמָה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם״: שֶׁבָּא עָטָן וְרָקַד בֵּינֵיהֶם וְהָרַג אֶת וַשְׁתִּי. מָה רָאָה הָמָן שֶׁנִּתְקַנֵּא בְּמָרְדְּכַי, וּמָה הִגִּיעַ אֵלָיו: שֶׁתָּלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו. מָה רָאָה מָרְדְּכַי שֶׁלֹּא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה, וּמָה רָאֲתָה אֶסְתֵּר שֶׁזִּמְּנָה לְהָמָן׃

כ״ז קִיְּמ֗וּ (וקבל) [וְקִבְּלוּ֙] הַיְּהוּדִ֔ים ׀ עֲלֵיהֶ֖ם וְעַל־זַרְעָ֑ם וְעַל֙ כָּל־הַנִּלְוִ֣ים עֲלֵיהֶ֔ם וְלֹ֥א יַעֲבֹ֖ור לִהְיֹ֣ות עֹשִׂ֑ים אֵ֚ת שְׁנֵ֣י הַיָּמִ֣ים הָאֵ֔לֶּה כִּכְתָבָ֖ם וְכִזְמַנָּ֥ם בְּכָל־שָׁנָ֖ה וְשָׁנָֽה׃

**הַנִּלְוִים עֲלֵיהֶם.** גֵּרִים הָעֲתִידִים לְהִתְגַּיֵּר׃

**כִּכְתָבָם.** שֶׁתְּהֵא הַמְּגִלָּה כְּתוּבָה כְּתָב אַשּׁוּרִית׃

כ״ח וְהַיָּמִ֤ים הָאֵ֙לֶּה֙ נִזְכָּרִ֣ים וְנַעֲשִׂ֔ים בְּכָל־דֹּ֖ור וָדֹ֑ור מִשְׁפָּחָ֤ה וּמִשְׁפָּחָה֙ מְדִינָ֣ה וּמְדִינָ֔ה וְעִ֖יר וָעִ֑יר וִימֵ֣י הַפּוּרִ֗ים הָאֵ֛לֶּה לֹ֥א יַעַבְר֖וּ מִתֹּ֣וךְ הַיְּהוּדִ֑ים וְזִכְרָ֖ם לֹא־יָס֥וּף מִזַּרְעָֽם׃ {ס}

**נִזְכָּרִים.** בְּקְרִיאַת הַמְּגִלָּה׃

**וְנַעֲשִׂים.** מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה וְיוֹם טוֹב לָהֶת מָנוֹת וּמַתָּנוֹת׃

**מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה.** מִתְאַסְּפִין יַחַד וְאוֹכְלִים וְשׁוֹתִים יָחַד. וְכֵן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם שֶׁיְּמֵי הַפּוּרִים לֹא יַעַבְרוּ׃

**וְזִכְרָם.** קְרִיאַת מְגִלָּה׃

**לֹא יָסוּף.** תַּרְגּוּם שֶׁל יִתֹּם, דְּמִתַּרְגֵּם עַד תֹּם, עַד דְּסָף. וְאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר לִהְיוֹת מִגְּזֵרַת ״פֵּן תִּסָּפֶה״ וּמִגְּזֵרַת ״עַתָּה אֶסָּפֶה יוֹם אֶחָד״, שֶׁאִם כֵּן, הָיָה לוֹ לִכְתֹּב: ״לֹא יִסָּפֶה מִזַּרְעָם״׃

כ״ט וַתִּכְתֹּ֞ב אֶסְתֵּ֣ר הַמַּלְכָּ֗ה בַּת־אֲבִיחַיִל֙ וּמָרְדֳּכַ֣י הַיְּהוּדִ֔י אֶת־כָּל־תֹּ֖קֶף לְקַיֵּ֣ם אֵ֔ת אִגֶּ֥רֶת הַפֻּרִ֖ים הַזֹּ֥את הַשֵּׁנִֽית׃

**אֶת כָּל תֹּקֶף.** תָּקְפּוֹ שֶׁל גֵּט, שֶׁל אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ וְשֶׁל הָמָן וְשֶׁל מָרְדְּכַי וְשֶׁל אֶסְתֵּר׃

**הַשֵּׁנִית.** לַשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּה חָזְרוּ וְשָׁלְחוּ סְפָרִים שֶׁיַּעֲשׂוּ פּוּרִים׃

ל׳ וַיִּשְׁלַ֤ח סְפָרִים֙ אֶל־כָּל־הַיְּהוּדִ֔ים אֶ֖ל שֶׁ֣בַע וְעֶשְׂרִ֑ים וּמֵאָ֕ה מְדִינָ֖ה מַלְכ֣וּת אֲחַשְׁוֵרֹ֑וש דִּבְרֵ֥י שָׁלֹ֖ום וֶאֱמֶֽת׃

ל״א לְקַיֵּ֗ם אֶת־יְמֵי֙ הַפֻּרִ֣ים הָאֵ֔לֶּה בִּזְמַנֵּיהֶ֖ם כַּאֲשֶׁ֣ר קִיַּ֤ם עֲלֵיהֶם֙ מָרְדֳּכַ֣י הַיְּהוּדִ֔י וְאֶסְתֵּ֖ר הַמַּלְכָּ֑ה וְכַאֲשֶׁ֣ר קִיְּמ֥וּ עַל־נַפְשָׁ֖ם וְעַל־זַרְעָ֑ם דִּבְרֵ֥י הַצֹּומ֖וֹת וְזַעֲקָתָֽם׃

ל״ב וּמַאֲמַ֥ר אֶסְתֵּ֖ר קִיַּ֣ם דִּבְרֵ֣י הַפֻּרִ֣ים הָאֵ֑לֶּה וְנִכְתָּ֖ב בַּסֵּֽפֶר׃ {ס}

**וּמַאֲמַר אֶסְתֵּר קִיַּם וגו׳.** אֶסְתֵּר בְּקָשָׁה מֵאֵת חֲכָמֵי הַדּוֹר לְקַבְּעָהּ וְלִכְתֹּב סֵפֶר זֶה עִם שְׁאָר הַכְּתוּבִים. וְזֶהוּ ״וְנִכְתָּב בַּסֵּפֶר״׃

## פרק י׳

א׳ וַיָּ֤שֶׂם הַמֶּ֙לֶךְ֙ (אחשרש) [אֲחַשְׁוֵרֹ֔וש] ׀ מַ֖ס עַל־הָאָ֑רֶץ וְאִיֵּ֖י הַיָּֽם׃

ב׳ וְכָל־מַעֲשֵׂ֣ה תָקְפֹּ֗ו וּגְבוּרָתֹו֙ וּפָרָשַׁ֣ת גְּדֻלַּ֔ת מָרְדֳּכַ֖י אֲשֶׁ֣ר גִּדְלֹ֑ו הֲלֹא־הֵ֣ם כְּתוּבִ֗ים עַל־סֵ֚פֶר דִּבְרֵ֣י הַיָּמִ֔ים לְמַלְכֵ֖י מָדַ֥י וּפָֽרָס׃

ג׳ כִּ֣י ׀ מָרְדֳּכַ֣י הַיְּהוּדִ֗י מִשְׁנֶה֙ לַמֶּ֣לֶךְ אֲחַשְׁוֵרֹ֔וש וְגָדֹ֖ול לַיְּהוּדִ֑ים וְרָצ֣וּי לְרֹ֣ב אֶחָ֔יו דֹּרֵ֥שׁ טֹ֖וב לְעַמֹּ֑ו וְדֹבֵ֥ר שָׁלֹ֖ום לְכָל־זַרְעֹֽו׃

**לְרֹב אֶחָיו.** וְלֹא לְכָל אֶחָיו, מְלַמֵּד שֶׁפֵּרְשׁוּ מִמֶּנּוּ מִקְצַת סַנְהֶדְרִין, לְפִי שֶׁנַּעֲשָׂה קָרוֹב לַמַּלְכוּת וְהָיָה בָּטֵל מִתַּלְמוּדוֹ׃

**לְכָל זַרְעוֹ.** מֵסֵב עַל עַמּוֹ לְכָל זֶרַע עַמּוֹ׃